

12 | 2006
20.1. 2006

NACRT

Zakona o poništavanju presuda, rješenja, akata i radnji državnih organa Republike Crne Gore i FNRJ izrečenih licima osumnjičenim za podršku rezolucije Informbira iz 1948. godine

Član 1.

U cilju zaštite ljudskih sloboda i prava i ljudskog dostojanstva poništavaju se kao neustavne i protivzakonite presude i rješenja i drugi akti i radnje državnih organa Crne Gore i FNRJ izrečene i provedene prema građanima - državljanima Republike Crne Gore, zbog navodne podrške Rezolucije Informbira iz juna mjeseca 1948. godine, koji su uhapšeni, ubijeni i izdržali kazne u logorima Goli otok, Grgur, Bileća, Ramski rit, Gradiška, Beogradska glavnjača, Bogdanov kraj u Cetinju, Mamula i zatvor Kotor, Podgorica i drugim logorima i zatvorima širom Crne Gore i FNRJ (u daljem tekstu "Goli otok").

Član 2.

U smislu čl. 1. ovim Zakonom obezbjeđuje se moralna, ljudska i pravna satisfakcija licima neopravdano stradalim zbog rezolucije Informbira iz 1948. godine, a kreatori ovog zločina zbog grubog kršenja ljudskih prava i sloboda prema osumnjičenim političkim protivnicima snose moralnu i istorijsku odgovornost.

Član 3.

Lica iz člana 1. ovog Zakona su građani - državljani Crne Gore - stradalnici po Rezoluciji Informbira iz 1948. godine, koji su od strane državnih organa Crne Gore i Jugoslavije protivustavnim i protivzakonitim radnjama, kao osumnjičeni podržavaoci Rezolucije uhapšeni, ubijeni i nalazili se u pritvoru i izdržavali kaznu u logorima "Goli otok".

Član 4.

Lica iz člana 1. ovog Zakona imaju pravo na naknadu imovinske i neimovinske štete obračunate u paušalnom iznosu od 10.000 eura po svakom pojedincu.

Pravo na naknadu štete iz stava 1. ovog člana imaju braćni drug, a ako ovog nema djeca umrlog, ubijenog ili nestalog lica iz čl. 1. ovog Zakona.

Član 5.

Ostvarenje prava iz člana 3. ovog Zakona vrši se na osnovu pismenog zahtjeva koji se podnosi Ministarstvu pravde Republike Crne Gore.

O zahtjevu iz stava 1. odlučuje Ministarstvo pravde rješenjem koje je u upravnom postupku konačno, a protiv kojeg se može voditi upravni spor.

Ministar pravde može obrazovati unutar organa posebnu komisiju od pet članova u koju bi bili imenovani i dva predstavnika NVO "Goli otok" koji bi preispitivali opravdanost podnijetih zahtjeva i o tome davali mišljenje.

Uz zahtjev za ostvarivanje prava podnosilac zahtjeva podnosi odgovarajuću dokumentaciju, a Ministarstvo pravde u postupku odlučivanja može tražiti i druge dokaze i mišljenja državnih organa i organizacija ili udruženja u koje su učlanjeni podnosioci zahtjeva.

Član 6.

Zahjev za naknadu štete lice iz člana 4. može podnijeti u roku od jedne godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 7.

O podnijetim zahtjevima iz čl. 5. Ministarstvo pravde RCG vodi posebnu evidenciju.

Način i postupak vođenja evidencije iz st. 1. ovog Zakona i potrebnu dokumentaciju iz čl. 5. stava 3. ovog Zakona propisaoće Ministarstvo pravde u saradnji sa Ministarstvom za zaštitu ljudskih sloboda i prava i to u roku od mjesec dana nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 8.

Naknada štete iz čl. 3. ovog Zakona izvršiće se na teret Budžeta Republike Crne Gore.

Na teret Budžeta idu i svi troškovi postupka za ostvarivanje prava na naknadu štete.

Član 9.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana nakon objavljivanja u "Službenom listu RCG".

O b r a z l o ž e n j e

Cjelovito obrazloženje rešenja predloženog teksta Nacrta sadržano je u predlogu za donošenje ovog Zakona.

U predlogu dat je ustavni osnov za donošenje Zakona; navedeni razlozi zbog čega posebnim zakonom treba urediti zaštitu sloboda i prava građana i državljana Crne Gore stradalih po Rezoluciji IB iz 1948. godine, zbog grubog kršenja Ustavom, Zakonom i Međunarodnim ugovorom i garantovanih ljudskih sloboda i prava od strane državnih organa Crne Gore - SFRJ i SRJ; dati su razlozi zbog kojih Skupština Crne Gore treba da uredi pitanja zaštite sloboda i prava navedenih lica; ukazano je na obavezu Skupštine Crne Gore

iz Deklaracije o osudi kršenja ljudskih prava i sloboda i zloupotrebe vlasti prema nevinim licima, koju je Skupština donijela 16. januara 1992. godine ("Sl. l. RCG", br. 43/92); ukazano je i na druge obaveze i prava države Crne Gore obzirom da samostalno Crna Gora uređuje svoj pravni sistem da ima odgovornost za rad svojih organa i da je pravni sledbenik bivše države FNRJ i SRJ.

Precizno je ukazano na odredbe Ustava Crne Gore i Ustava SFRJ koje su na najdublji način prekršene od strane državnih organa Crne Gore prema njenim građanima koji su osumnjičeni kao pripadnici Rezolucije IB.

Činjenično su prikazane radnje i postupanje državnih organa u grubom kršenju ljudskih sloboda i prava prema nevinim licima; takođe je ukazano na grubo kršenje Međunarodne konvencije - Ugovora o zaštiti sloboda i prava građana, kao i na načela i odredbe Krivičnog zakona, Zakona o krivičnom postupku i Zakona o prekršajima koji su na najgrublji način prekršena.

U članu 1. predviđen je poništaj svih presuda, rešenja, radnji i drugih akata donijetih i provedenih od strane državnih organa RCG i FNRJ zbog brutalnog kršenja Ustavom, Međunarodnim ugovorom i zakonom ljudskih sloboda i prava počinjenih prema građanima Crne Gore kao osumnjičenim pripadnicima Rezolucije Informbira iz 1948. godine. Ovakvim rešenjem želi se ostvariti moralna i pravna satisfakcija lica stradalih po Rezoluciji IB kao nevinih žrtava, počinjenog terora od strane državnih organa. Ovakvim rešenjem, iako posle dugog vremena, ostvaruju se principi pravde i pravičnosti, otklanjaju se i greške grubog kršenja Ustavom i Zakonom propisanih normi o zaštiti sloboda i prava građana, od strane državnih organa. Ovim država Crne Gora iskazuje i svoj demokratski kapacitet i spremnost za doslednu implementaciju i zaštitu Ustavom, Međunarodnim ugovorom i Zakonom utvrđenih ljudskih sloboda i prava.

Rešenjem u članu 2. želi se ostvariti moralna i pravna satisfakcija licima neopravdano stradalim zbog Rezolucije Informbira iz 1948. godine, te i izrečen odnos prema kreatorima ovog zločina počinjenog grubim kršenjem Ustavom zagarantovanih sloboda i prava, a koja lica zbog toga snose moralnu i političku odgovornost.

U članu 3. dato je bliže određenje ko se smatra stradalnikom po Rezoluciji Informbira iz 1948. godine. Preciziranje ovog pojma bilo je potrebno radi pravilnijeg ostvarivanja određenih prava iz ovog Zakona.

U članu 4. dato je rešenje kojim se utvrđuje pravo na naknadu štete licima koja su protivno Ustavu i zakonima hapšena, zlostavljana i izdržavala kazne u logorima Goli otok i pretrpjeli kako imovinsku, tako i neimovinsku štetu. Ovakvo rešenje je u skladu sa ustavnim načelom o odgovornosti države za naknadu štete koju pojedinim licima pričinje državni organi.

Opredjeljenje je da se naknada štete za sva lica utvrdi paušalno u

jednakom iznosu od 10.000 eura, jer se radi o licima koja su odgovarala i izdržavala "kaznu" zbog istog razloga i prema kojima su primijenjene istovjetne mjere u svim logorima "Goli otok". Ovakav iznos naknade štete ne predstavlja pravi iznos naknade štete koju su ova lica pretrpjela, ali predstavlja neki vid vraćanja duga prema licima koja su bila izjednačena u nepravdama, mučenju i patnji. Zakonom je data mogućnost da to pravo za ubijena i umrla lica mogu da ostvare njegova supruga, a ukoliko ove nema onda djeca. Krug lica koja imaju pravo na naknadu štete ograničen je, pored stradalnika, na njegovu suprugu i djecu jer su i oni bili ugroženi u toj situaciji kao najbliži srodnici.

Iznos naknade štete trebalo bi odrediti paušalno, bez razdvajanja imovinske i neimovinske štete. Iznos od 10.000 eura je više nego skroman, obzirom na oblike neimovinske štete koja se ogledala u velikom i intenzivnom strahu za sopstveni život i život svoje porodice, strahu od smrti zbog nečuvene torture i batinanja, pretrpljenih bolova, polomljenih kostiju i drugih tjelesnih i psihičkih povreda i poniženja i dr. Imovinska šteta ogledala bi se u gubitku radnog mjesta, gubitku plate i drugih prinaležnosti po osnovu rada.

U članu 5. Zakona propisano je da se ostvarivanje naknade štete vrši na osnovu podnijetih zahtjeva i određen organ koji o tome treba da odlučuje. Valjalo je isključiti mogućnost podnošenja žalbe iz razloga cjelishodnosti i bržeg ostvarivanja prava, jer je pravna zaštita podnosioca zahtjeva obezbijedena kroz mogućnost vođenja upravnog spora kod nadležnog suda.

Zbog specifičnosti situacije i velikog broja lica koja bi mogla podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na naknadu štete, valjalo je propisati vođenje posebne jedinstvene evidencije i predvidjeti donošenje posebnog podzakonskog akta koji bi Ministarstvo pravde u saradnji sa Ministarstvom za zaštitu sloboda i prava građana donijelo u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ovim propisom bi se regulisala pitanja načina vođenja i sadržina evidencije i potrebnih dokaza o ostvarivanju prava.

Zakonom je u skladu sa Ustavom data i završna odredba o roku stupanja na snagu Zakona.